

Sak

Innkjøring 1962
 Ømingdalen - Nore og Uvdal
 Buskerud

Dok. nr.

Dato

Dokument (type, tittel)

Merknader

UNIVERSITETETS OLDSAKSAMLING

ved

DE ARKEOLOGISKE MUSEERS REGISTRERINGSTJENESTE

Innberetning

om

Arkeologiske undersøkelser 1962

i

Imingdalen,
Uvdal S. Nore PGD.
Buskerud

av

Thor S. Eikhom

INNHold:

Registreringer:

Terrangbeskrivelse	s	1
Steinalderboplasser	s	4
Hustuft	s	11
Dyregraver	s	12

Utgravninger:

Boplassundersøkelse ved Ulebakk II	s	20
Undersøkelse av hustuft ved Sönstevatn	s	23

Innberetning om registrering av fortidsminner i
Imingdalen, Uvdal s, Nore pgd. Buskerud, sommeren 1962

av

Thor S. Eikhom.

Registreringen omfatter de tre vannene Sönstevatn, 1029 m.o.h.,
Mevatn, 1040 m.o.h. og Sjugurdstjönn, 1052 m.o.h. Imingdalen
har retning vest-öst og ligger sørvest for Uvdal. Fra Sönstevatn,
det östligste av vannene, renner elva Ölmös i et bratt søkk utfor
dalskråningen ned til Uvdal, og faller ut i Uvdalsåi ved Björkeflåta.

Vannene er ikke store. Det største, Sönstevatn, er 2,5 km lang
og inntil 1 km bredt, og avstanden fra vestenden av Sjugurdstjönn
til östenden av Sönstevatn er vel 7 km. Lengre inne i dalen ligger
Viksvatn, som ikke blir berört av reguleringen, se figurene 1-3.

Det er åpent og varhårdt rundt alle vannene, særlig omkring Sönste-
vatn. Ingen av fjellene omkring er særlig dominerende, men av de
höyder som gir landskapet karakter kan nevnes Imingfjell (1370 m.o.h.)
nord for Sönstevatn og Gavlen (1392 m.o.h.) i sør. Gavlen går ned
sin markerte skråning sørover til Sandsetdalen, og folk brukte den
til å orientere etter når de skulle over fjellet mellom Sandsetdalen
og Uvdal i dårlig vær.

Vegetasjonen er stort sett meget sparsommelig. Bare på endel lune
steder, særlig i den sørvendte skråningen nord for Mevatn og
Sjugurdstjönn finner en litt fjellbjörk. Forövrig er det temmelig
snaut. De tørre moreneflatene og sandhaugene byr ikke på de rikeste
vekstmuligheter, og et tynt lag mose, lav og starr er det eneste
som har klort seg fast. Mange steder har vinden vært så sterk at
bare nakne grusen griner en imöte på toppen av haugene.

Der hvor jordsmonnet er bedre, vokser dvergbjörk og vierkratt, og
eineren kryper börtover bakken. Endel trerester i myrene vitner om
den vegetasjonen som en gang har vært. Ellers finner man også her
de forskjellige småplanter som hörer fjellfloraen til og gjør denne
så uendelig mye rikere og vakrere enn man kanskje oppdager ved
förste öyekast.

Sönstevatn er det største av vannene og også det mest varhårde. Særlig på sør- og østsida er det store fuktige og steinete flater ca 1 km opp fra vannet. Rett nok er det også endel tørre flater og fine sandstrender, men det er i det store og hele ikke et sted hvor man ville like å slå seg ned. Den eneste bebyggelsen er en jakthytte ved Skjetsvölk, ved munningen av Sandbuåi. I den østlige delen av vannet er det flere fine tørre plasser med gode sandstrender, men vinden får godt tak overalt. Ved utfallsosen er det store flater nede ved vannet, og her lar det seg gjøre å va elva. Mot nordøst snevrer terrenget seg sammen, og elva går i et trangt pass med bratte sider mellom Geithovda og Sönstevasshögda. Ved utfallsosen ligger en fin samling dyregraver (se nedenfor side 12).

Langs nordsida av vannet er det lunere, men også her er det flatt langs vannet. Skråningen stiger langsomt oppover med endel tørre moreneflater med myrsig innimellom. Omtrent midt på denne sida kommer det ned en elv fra Flåtåtjänn og Buvatn. Et slakt dalföre förer nordvestover til disse vannene.

Ved den nordvestre delen av Sönstevatn er det mange morenehauger oppover skråningen. Her er også noen meget fine sandstrender som dessverre var funntomme. Lengre oppe i lia ligger en nedlagt seter, Vigilseter.

Mevatn og Sönstevatn er bundet sammen av flere små elver, Mevasskvislens som renner gjennom en ganske bred tunge mellom de to vann. Denne tungen er flat, fuktig, steinet, ujevn og varhård, selv om en finner endel tørre moreneflater med god livd innimellom.

Mevatn er langt og smalt. Dalen er trangere, og det gör at terrenget virker lunere. Langs sörsida av vannet er det mange tørre, jevne, store moreneflater, men vinden får meget godt tak. Nordsida er lunere, men er mer myrlendt og fuktig. Helt i vestenden av vannet, på nordsida, er det en trivelig og forholdsvis lun plass, Millomsætri, hvor det ligger et par hytter.

Mellom Sjugurdstjörn og Mevatn renner en liten elvestump med tørre morenerygger på nordsida. Langs sörbredden er det flatt og værhardt, og den slake hellingen ned mot vannet er fuktig og steinet og frister en ikke til å slå seg ned. Nordsida er langt mer innbydende, selv om det også her er fuktig flere steder ned mot vannet. Særlig ved vestenden bort mot Imingseteren er det trivelig. Her er en stor, tørr grasdekket slette ned mot vannet, med god livd. Her er det lett å va elva.

I det store og hele er det nordsida av vannene som er mest tiltalende, og det er her de fleste funnplassene ligger.

Steinalderboplasser.

Det ble funnet flintavslag i alt 16 steder. De fleste av plassene er ganske små, og man kan ikke utelukke muligheten av at de kan være minner fra huggingen av bösseflinter og ildflinter i seinere tider. De stedene hvor det ble samlet inn mer materiale, f.eks. Ölmös I og Mevatn I, kan det imidlertid ikke trekkes i tvil at funnene stammer fra steinalderen. Lokalitetenes beskjedene omfang vitner om meget kortvarige opphold på stedet, og alt i alt må funnene sies å være meget sparsomme.

Alle funnsteder er innlagt på kartet Pl I.

Ölmös I

I östenden av Sönstevatn, like sør for utlöpsosen, ligger en flat og fuktig odde. Der er værhardt og stranden er steinet.

På nordsida av odden ligger en törr morenehaug. 5 m fra og 1 m over vannet ble det funnet avslag av flint og av bergkrystall under vegetasjonsdekket som bestod av mose og lav. Boplassen er av meget beskjedent omfang.

- Funn: a) Mikroflekk av lys grå flint, med slipespor på endel av oversiden. Lengde 1,7 cm
- b) Skraper med litt uregelmessig, utbuet egg, laget av et avslag. St. lengde 3,1 cm
- c) 11 små ubearbeidete flintstykker, derav
1 mikroflekk.
1 stk. bergkrystall.

Ölmös II

Ölmös II ligger helt ute på spissen av odden, 60 - 70 m sørvest for Ölmös I. Funnene kom fram på en liten morenehaug, 10 m fra og 1,5 m over vannet. Prövestikk viste en liten flintflis i sanden under mose og lav. Der var såvidt spor av kull.

På toppen av haugen på vestsida mot vannet og 12-13 m fra, ble det utført en prøvegravning av 4 m². Torvlaget var bare noen få cm tykt, derunder lå sand og grus som delvis inneholdt litt kull.

Det var bare spredte kullbiter i sanden, noen lå ganske dypt. Boplassområdet er av meget begrenset omfang.

Funn: a) 14 stk av uregelmessig form av mørk flint, med retusj og/eller bruksspor langs endel av kanten. De likner skjerpestykker til hövelskrapere og ser ut til å være slått av en eller et par sylindriske kjerner. St.lengde 3,9 cm.

b) 2 stykker av sylindriske kjerner av grå flint. Begge er skrått avslåtte endestykker. St.diam. 1,8 cm og 1,7 cm.

c) Bor av grå flint laget av et tykk nærmest pyramideformet avslag. Spissen er bare lett retusjert. St.lengde 2,9 cm.

d) Liten, litt uregelmessig flekkeskraper med rett egg, av grå flint. Lengde 1,75 cm.

e) 2 flekker, avkuttet i begge ender, med retusj langs en sidekant. Lengder 2,1 cm og 1,9 cm.

f) 28 hele og fragmentariske flekker av flint:
12 vanlige flekker. Flere av flekkene er forsetlig avbrutt på tvers, og i et par tilfeller fins det sammenhørende stykker av samme flekke.
16 mikroflekker

g) 105 g avslag av flint

Ulebekk I

Ulebekk I ligger i sørøstenden av vannet, på nordsiden av bukta ved utløpet av bekken. Der er dannet en fin sandstrand av noen utvaskete sandhauger. Sanden er løs, men der er tørt. Området er værhardt. I stranden lå 2 stkr flint og 1 av kvartsett. Der ble ikke funnet kull.

Ulebekk II

Ulebekk II, fig. 8-9, er den største av boplassene. Den ligger på en flat, temmelig værhard, nordvendt odde som stikker ut vest for Ulebekks utløp. Odden er vel 2 m høy på det høyeste. Videre sørover er det slak stigning, og terrenget er delvis fuktøg med endel lave morenehauger.

Odden er vel 100 m lang. Vannet har vasket ut sanden på vestsida, og der er en 40 -50 m lang, fin sandstrand. Langs stranden ligger en 12-15 m bred sandstrand, mellom denne og den torvdekte delen av odden er det en vel meterhøy skråning. Den ytterste delen av odden ligger bare $\frac{1}{2}$ m over vannet, og her er det ujevnt og rått. På vestsiden av odden ble det funnet flint vasket ut i sanden 10 m fra vannet og $\frac{1}{2}$ m over. Her lå forholdsvis meget, og det lå også spredte biter samt litt skjørbrent stein andre steder langs stranden. Boplassen ble undersøkt, se innberetning s. 20.

Vigilseter I

Vigilseter ligger ved vestenden av Sönstevatn, litt nord for utløpet av den nordligste av Mevasskvislene. Her ligger en stor, flat gressdekket slette med en odde som stikker ut i vannet. Der er værhardt, men en morenerygg lengst vest på sletta kan gi litt livd. Helt innunder denne ryggen ble det funnet spor av kull samt et enkelt flintstykke i sanden under torven 4 m fra og 1,5 m over vannet. 40 m fra, i skråningen på sørvestsida av ryggen kom et flintstykke fram i et prøvestikk. Her var litt mer kull, men begge funnplassene er av meget beskjedent omfang.

Vigilseter II

Heit i vestenden av vannet ligger endel morenehauger som kan gi litt livd. En smal, spiss rygg strekker seg vestover fra vannet på nordsida av elva. På sørsida av denne ryggen, ved en liten, fuktig flate ut mot vannet og elva ble det funnet spor av kull samt 2 flintstykker like under torven 10 m fra og 0,5 - 1 m over vannet. Funnområdet er meget begrenset. Her er fint å va elva.

Mevatn. I, fig 4.

I østenden av vannet, nord for den nordligste Mevasskvisla er terrenget flatt og varhårdt, og stranden er litt steinet. Nede ved vannet, der hvor det nå tar av en sti ned til Sönstevatn, ligger en liten, tørr moreneflate. Området omkring er fuktig og snaut, den eneste vegetasjonen er mose, starr og litt ävergbjörk.

5 m fra og 1 m over vannet lå noen få flintstykker i lös sand like under torven. Der var også noen spredte kullbiter.

På boplassen ble det i alt undersøkt 12 m². Utstrekningen er større, men da der var svært sparsomt med funn, var det ikke regningssvarende å grave mer.

Lagdelingen var enkel. Under det tynne torvlaget fulgte et 10-20 cm tykt skikt med lös sand. Derunder lå kulturlaget som bestod av sotblandet sand med enkelte kullbiter. Tykkelsen varierte fra noen få cm til nesten intet. Under kulturlaget lå rød sand.

Midt i det utgravde området lå en kokegrop, ca 40 cm i diameter, 30 cm dyp. Den var fylt med kullblandet sand, og i bunnen lå noen kullbiter. De fleste funnene, deriblant pilespissen lå nær gropen. På boplassen lå litt brent stein. Der var ikke spor etter noen konstruksjoner.

Funn: a) Tverregget pilespiss av lys flint, av form som Bøe: Til högfjellets forhistorie, fig 32 c. Lengde 2,1 cm.

b) 4 flintstykker med retusj og/eller bruksspor

c) 6 hele og fragmentariske flekker av flint, st.lengde 2,7 cm

d) 40 g flintavslag
4 stkr kvarts

Mevatn II

I sørøstenden av vannet, der det smalner sterkt av, stikker en flat varhård odde ut. Innenfor er det myrlendt. Langs vestsida av odden er det fin sandstrand. I den løse flyvesanden var det spor av kull og der ble funnet et enkelt flintavslag i sanden.

Mevatn III

Mevatn III ligger på nordsida av vannet, omtrent mådt på, der hvor vannet smalner av mot vest. Funnene ble gjort i et forholdsvis lunt lite dalsøkk med retning N-S, mellom to lave knauser. Herfra fører en 10-15 m bred steinet skråning med bjørkekratt ned til vannet. I grusen under torven ble det funnet 3 små brente flintstykker. Der var også ganske meget kull. Funnstedet ligger 20 m fra og 5 m over vannet. Boplassområdet er meget begrenset.

Sjugurdstjönn I -II.

Sjugurdstjönn I -II ligger ca 40 m fra hverandre ved en liten bukt på nordsida av utløpet, se fig. 5.

Sjugurdstjönn I ligger på en tørr, småsteinet moreneflate nede ved elva. Endel lave, spisse morenerygger gir litt livd mot nord, men plassen er varhård.

Det ble funnet spredte kullbiter i hårdpakket sand og grus under torven over et ganske stort område. Ca 15 m fra og 1 m over vannet kom det fram et flintstykke.

Sjugurdstjönn II ligger på en liten flate på en av morenehaugene ca 40 m nordvest for foregående lokalitet. Her er åpent for vær og vind og det eneste som gir litt livd er en lav rygg på nordsida. Flintavslaget ble funnet på overflaten av grusen 12 - 13 m fra og 6- 7 m over vannet. Der var nesten ikke kull. Begge lokalitetene er ganske små.

Sjugurdstjõnn III

Sjugurdstjõnn III ligger ved østenden av vannet der hvor det smalner sterkt av mot utløpet. Også denne lokaliteten ligger på nordbredden. Terrenget er flatt og værhardt, og der er myrlendt med noen ganske lave moreneflåter.

På en litt småsteinet flate ved vannet ble det funnet et par flintbiter på overflaten. Der var spor av kull & sanden.

På en liknende flate 40 m lengre nordvest kom det også fram en flintbit samt en flékke av kvarts.

Stedet virket innbydende selv om her er værhardt. Der er rikelig med plass og det kan være grunnen til at man kan gjøre spredte funn av kull og avslag over et større område. Bukta nedenfor brukes nå som båt plass.

Ved vestenden av tjernet ble det gjort funn på 4 forskjellige steder, men alle lokalitetene var av samme beskjedene omfang som dem vi tidligere har omtalt.

Imingseter I

ligger på en gressdekket slette på nordbredden, nord for den smale odden. Endel lave morenehauger tar av for vinden fra nord og vest.

Lengst vest på sletta, 15 m fra og 3 m over vannet ble det funnet spor av kull samt avslag av kvarts og flint. Sør for funnstedet har noen små morenerygger dannet en liten lagune.

Imingseter II

Imingseter II ligger på nordsida av innfallsosen. Der er noen små, lave grushauger, og funnplassen ligger på sørsida av en av haugene og like ved vannet. Der ble bare funnet et flintavslag og svake spor av kull.

Imingseter III

Imingseter III ligger 100 m lengre vest, på en liten slette. Der var såvidt spor av kull, og på overflaten like ved elva lå et enkelt flintavslag.

Ivingseter IV, fig 6

Ivingseter IV ligger på sørsida av innfallsosen. Der er en tørr skrinnslette og varhård slette, og den eneste vegetasjonen er klekling og dvergbjörk. Sør for sletta kommer en bekk ned gjennom myrsiget. I det indre hjørnet av sletta, i skråningen ned mot vannet, ble det i alt funnet 8 flintavslag og meget svake spor av kull. Her er lett å ta seg over bekken.

Hustuft på nordsida av Sönstevatn.

Terrenget på nordsida øst for Flåtåi er flatt og værhardt, til dels fuktig og myrlendt, med en del moreneflater innimellom.

På nordsida av en liten bukt, noen hundre meter øst for munningen av Flåtåi, ligger en morenehaug, 6 m høy på det høyeste. Nord og vest for haugen er det myr. En liten bekk renner gjennom myra og ut i vannet nord for haugen. Stranden er litt grunn, men forholdsvis lun. En liten holme sør for bukta tar også av for bølgene.

Tufta ligger i østskråningen av haugen ned mot vannet, se fig. 10. Der er bare lave, sammenraste steinmurer, lengden er 5 m, bredden 3.5 m, innvendig målt.

Den østre enden ligger 5 m fra og 1 m over vannet. Vestenden ligger ca 0.75 m høyere.

Ved prøvestikk i tufta ble det påvist et kullholdig lag med flintavslag under 10-15 cm grus. Mellom tufta og vannet ble det funnet kull og beinrester.

Tufta ble utgravd, se nedenfor side 23

Dyregraven

Imingdalen har rike minner etter jakt og fangst. I alt registrerte vi 33 dyregraver, og det er nok bare en del av det som finnes. Vi undersøkte bare områdene nær vannet, og selv her gjør ikke registreringen krav på fullstendighet.

Se Pl. II

Det største fangstanlegget finner en ved utløpet av Sönstev, fig. 7. Terrenget er åpent og flatt langs vannet. Öst for dette reiser Sönstevasshögda seg til en höyde av 1207 m, og nord for vannet ligger Glopphovda (1186) og dessuten den adskillige lavere Geithovda nærmere vannet. Fra Sönstevatn og opp til den bratte skråningen under Geithovda kan det være 4-500 m.

Mellom disse åsene renner elva Ölmös fra Sönstevatn i nordöstlig retning, först langsomt nær vannet og siden striere og striere i en dyp skjæring utfor dalsiden ned til Uvdal.. Skråningen ned til elva er her både lang og steil. Særlig på vestsida under Geithovda er det meget bratt. Dessuten er elva meget stri å krysse. Bare nær osen renner den stillere. Her er et par steder hvor det lar seg gjøre å ta seg over. Ved stor vannføring har det likevel ikke vært lett å vade over elva.

Etterhvert har elva gravd seg ned i morenen slik at det er dannet en bratt skråning, særlig på vestsida. Höyden på denne avtar nær Sönstevatnet, hvor det bare er lave kanter.

På östsida av elva og langs den östlige strand av Sönstevatn er terrenget litt småkupert med små morenehauger og myrsig mellom disse. På vestsida av elva og videre vestover langs vannet er terrenget flatt med moreneflater avbrudt av myr. Skråningen nordover fra vannet er slak. Bare lengst öst reiser Geithovda seg bratt opp.

Ved utfallsosen stikker det ut et langt, spisst nes mot syd. Mellom dette lave neset og den litt fuktige småkuperte östlige side danner elva ei smal lone. Her er det lett for dyr å svømme over. Like nedenfor denne lona hvor det er grunt og ikke alt for stri strøm, er de beste stedene å vade over. Her er det at veien i dag krysser elva.

Vi ser at det bare er et lite stykke av elva hvor det er naturlig å ta seg over, og her er dyregravene lagt. Dyr som har trukket langs den østlige strand, ville naturlig komme dit. Dyr som har kommet pånordsida av Sönstevasshögda, ville rimeligvis ikke trekke ned den bratte skråningen, men heller vente med å gå ned til elva til de kom oppover mot osen. Dyr som har trukket langs vannet vestfra, ville naturlig komme til stedet. Og om de skulle komme noen hundre meter fra vannet oppunder Geithovda, så ville de brått stå på kanten av en meget bratt 10-20 m høy skråning ned til elva. Da er det rimeligere å dreie av og følge den jevne moreneflata mot Sönstev. hvor elva ikke har gravd seg nevneverdig ned, og hvor det er lettere å ta seg over.

I alt ble registret 17 dyregraver på en 250 m lang strekning langs elva, 5 på østsida og 12 på vestsida. Muligens har det vært enda flere, særlig på østsida av elva. Men her var anleggsarbeidet i full gang og mye masse fjernet nord for veien da vi kom, så dette spørsmålet må stå åpent. På vestsida av elva går veien rett gjennom fangstanlegget. Det er ikke umulig at her også har vært flere graver.

Gruppen på 5 dyregraver på østsida av elva ligger syd for veien og like syd for den sydligste på vestsida. De er vendt mot den smale lona. Gravene er plassert på kanten av en lav møreneskråning med et lite myrsig mellom denne og elva. De virker mindre, mer gjenrast og mye mer overgrodd enn gravene på vestsida. Det kan skyldes at terrenget er mer fuktig.

Av de 12 dyregravene på vestsida av elva, ligger tre nord for veien. Den andre gruppen strekker seg syd-over mot det lange, lave neset. Den sydligste ligger ca 200 m fra spissen av dette, men er ikke fullført. Trolig har det vært vanskelig å grave, og dessuten er grunnvannstanden høy.

De fleste gravene ligger nedskåret i tørr morene et lite stykke inn fra kanten av skråningen ned til elva. Ved de nordligste er skråningen 4-5 m høy. Den avtar raskt nærmere Sönstevatn.

Svært mange av gravene er stensatte, men sammenraste og gjenfylte. Et par stykker ble rensset opp. De var ca 2 m lange, 60-80 m brede og ca 2 m dype. Det var ingen stensatt fanggard.

Til anlegget må også regnes tre dyregraver 600 m vest for Ölmös. De ligger på en tørr moreneflate som strekker seg fra vannet og oppover lia et stykke. Den nederste grava ligger bare 15 m fra vannet og støtter antagelsen om at det må ha gått et dyretråkk langs stranda.

De enkelte gravene:

Gruppen øst for elva:

A. Dette er den sydligste av dyregravene. En snutt 2 m lang sjakt, retning Nv-Sö er skåret ned i morenen. Jorda er kastet opp på siden. Grava er svært gjenrast og har neppe vært stensatt. Det er 40-50 m ned til elva.

B. Denne ligger 8 m N for A. Graven har vært steinsatt, men er nå svært gjenrast. Den er vel 1,5 m lang og 0,5 m bred. Retningen er Ö -V.

C. Graven finner en 12-13 m N for B. Den er vel 1,5 m lang og skåret ned i morenen på kanten av skråningen. Graven er svært gjenrast og tilsynelatende ikke stensatt. Retningen er Ö -V.

D. 12-13 m N for C ligger denne dyregrava, Den er vel 1,5 m lang. Den har vært stensatt, men er nå svært gjenrast og gjengrodd. Retningen er Ö-V.

E. Graven ligger 9 m NÖ for D. Retningen er Ö-V. Den er vel 1,5 m lang. Det er rester av stensetning. Men også denne graven er svært gjenrast og gjengrodd. Avstanden til elva er 20-25 m.

Gravene vest for elva:

F. Den sydligste av gravene ligger ca 75 m nordvest for E. Den ligger 13-14 m fra elva og bare 1 m høyere. Lengderetningen er Ö-V. Den avtegner seg som en sjakt i morenen.

G. Denne grava ligger på flata 12-13 m NV for F. Retningen er NV-SÖ. Vi rensset opp denne dyregrava. Den har vært steinsatt, men neppe helt opp til overflaten og ikke med stor stein. Den var nå sterkt sammenrast, og på overflaten var det bare en sjakt i morenen å se. Lengden har vært snautt 2 m og bredden ca 0,6 m. Grava var funntom.

H. Graven ligger på den slake moreneflaten bare 2-3 m over elva, og 15 m NNÖ for G. Den er nå svært gjenrast og ödelagt. Retningen har trolig vært VNV-ÖSÖ, og den har vært ca 15 m lang, og 0,6 - 0,8 m bred. Litt av massen er lagt opp på sydsida.

Avstanden mellom H og I er ca 20 m. De seks gravene I-Ö ligger meget tett og utgjör en gruppe.

I. Denne har vært steinsatt, men er nå sammenrast. Lengden har vært snaue 2 m, og bredden ca 0,8 m. Lengderetningen er NV-SSÖ.

K. Steinsatt, sammenrast grav NV for I. Lengde ca 2 m, bredde 0,6-0,8 m. Retning NV-SÖ. Avstanden mellom I og K er 5 m.

L. 8 -9 m NÖ for K ligger denne dyregraven. Det har vært en stor, steinsatt grav ca 1,8 m lang og snautt 1 m bred, men den er nå gjenrast og gjenfylt. Retningen er NV-SÖ.

M. Denne ligger på kanten av et lite sökk, 12-13 m Ö for K. Retningen er SÖ -NV, avstanden fra vannet ca 30 m. Graven har vært steinsatt, lengde ca 1,8 m, bredde 0,6-0,8 m. Den er nå gjenfylt.

N-Ö ligger nede i sökket. Derfra går en slak gressbevokst skråning sörover til elva. Her er det lett å komme over. Rett öst for gravene er terrenget mer steinet og ujevnt.

N ligger i bunnen av sökket 5 m NÖ for M. Den har vært stor, ca 2 m lang og 1 m bred, retningen er N-S. Den er gjenfylt.

Q er temmelig ødelagt ved planering i nyere tid. Lengden er ca 2 m, bredden vel 0,5 m, retningen N-S. Gjenfylt med stein.

P-R ligger nord og øst for vegen, og avstanden mellom Q og P er 80-90 m. Skråningen ned mot elva begynner her å bli høyere og brattere.

P. Graven ligger ca 12 m inn fra skråningen og kloss opp til veien. Retningen er Ö-V. Graven er stensatt og forholdsvis velbevart, men delvis gjenfylt og sammenrast. Den er snautt 2 m lang og 0,6 - 0,8 m bred på toppen og ser ut til å utvides litt nedover.

Q. Denne graven ligger 12-13 m N for P og 10 m inn fra skråningen. Retningen er Ö-V. Graven er stensatt, men sammenrast og gjenfylt. Ca 1,4 m lang og 0,6 - 0,8 m bred.

R. Dette er den nordligste av dyre-gravene på vestsida av elva. Den ligger ca 100 m nord for broen, og består av en ca 2 m lang og 60-70 m bred sjakt skåret ned i morenen 8-9 m fra kanten av skråningen ned til elva. Retning SÖ-NV. Sjakten ble rensset opp. Den var ca 2 m dyp og bare et stykke oppover fra bunnen var den stensatt. Gravningen gav ingen funn.

De tre dyregravene 600 m vest for Ölmös ligger på en tørr moreneflate som strekker seg fra vannet og oppover lia et stykke. På begge sider av flata er det myrsig. Her er flatt og snautt, bare litt dvergbjörk.

Gravene er parallellt med stranda, den nærmeste bare 15 m fra vannet. Den er ca 1,3 m lang og 0,6 m bred. Den har vært stensatt, men er nå svært sammenrast. Retningen er NV-SÖ.

Den andre ligger 25 m lenger NÖ på flata. Også den har retning NV-SÖ. En finner bare litt rester etter stensettingen. Graven har trolig vært stensatt fra bunnen, men har så rast sammen slik at det nå bare er jordvegger øverst. Graven kan ha vært ca 1,5 m lang og 70 cm bred. Det er kastet opp en jordvoll rundt sydsida av graven.

Den tredje dyregraven ligger 30 m lengre nord. Det er skåret ned en vel 1,5 m lang sjakt i morenen. Retningen er Ö-V. Også her er det bare sparsom stensetning.

Dyregraver på Vigilseter.

I vestenden av Sönstevatn ligger også noen dyregraver på nordsida av den nordligste av Mevasskvisiene. De er trolig lagt der for å fange reinen når den trakk over landstripa mellom de to vann. Nede ved enden av elvestumpen er det grunt og fint å vade over elva.

Den spisse moreneryggen som Vigilseter II ligger innunder, strekker seg nesten nede fra Sönstevatn og vel halvvegs oppover mot Mevatn. Det er rimelig at reinen ville følge denne ryggen, og en finner da også dyregraver på begge sider av den. To av disse ligger i en liten dalsenkning på sydsida av ryggen og med retning mot den grunne overgangen i elva, ca 60 m fra denne. De er skåret ned i grusen med retning NV-SÖ. Den ene er litt stensatt, den andre tilsynelatende ikke. Begge er ca 2 m lange

Videre ligger det to ved siden av hverandre på østsida av moreneryggen, bare 10 m fra vannet for å ta dyr som skulle passere mellom ryggen og vannet. Begge er ca 2 m lange og har retning N-S. De er temmelig gjenrøst, og det er ikke godt å se om de er stensatt.

Den femte er plassert meget strategisk i bunnen av et trangt pass i moreneryggen omtrent midtvegs mellom de to vann. Den er skåret ned i morenen, er ca 2 m lang, og retningen er N-S. Tilsynelatende er den ikke stensatt.

Nordenfor moreneryggen ligger det et myrsig. Men på nordsida av dette igjen, syd for Vigilseter, er det en lang og bred moreneflate eller rygg med skråning ned mot myra. I en ganske liten senkning like på toppen av bakkeskråningen var lagt en dyregrav. Graven ligger ca 200 m fra Sönstevatn, og retningen er ÖV-NÖ.

Den har vært ca 2 m dyp, mellom 1,5 og 2 m lang og snautt 1 m bred. Den var meget sammenrast. Det ble ikke gjort noen funn under opprensningen.

Det lå også en sjakt ved sida av den første. En senere gravning viste at denne grav aldri var blitt fullført. Den var ca 2 m lang, men bare skåret ned 60-70 cm, trolig på grunn av hard bunn. Det er rimelig å tro at det ligger flere dyregraver oppover lia her, hvor trekket sannsynligvis har gått opp mot Flåtåtjonn.

I vestenden av Mevatn ble funnet en dyregrav. Den ligger på en lav moreneflate ved vannet like i østenden av en spiss morenerygge som strekker seg et stykke vestover langs elva på nordsida. Østenfor denne flata er det fuktig myrsig. I dag ligger det ei hytte like nordøst for ryggen.

Det er her et meget fint vadested, og grava er sannsynligvis lagt her for å fange reinen når den trakk over elva og skulle passere rundt moreneryggen.

Grava er gjenrast og gjenfylt og tilsynelatende ikke steinsatt. Det ligger også en dyregrav litt lengre vest ved elva, et stykke fra denne mellom noen spisse morenehauger.

På sydsida av Mevatn er lagt tre dyregraver ved siden av hverandre på ei tørr moreneflate like sydøst for Fantodden.

Gravene er lagt parallellt med vannet og skulle fange dyr som trakk langs stranden. På de store, tørre moreneflatene langs sydsida av dette vannet er det meget lett å ta seg fram.

Gravene ser ut til å ha vært lange, smale sjakter i morenen. Den lengste er ca 3 m lang, de andre vel 2 m. De er tilsynelatende ikke steinsatt.

Ved Imingsæter ligger det tre dyregraver ved siden av hverandre på en flate nede ved elva like syd for sætervollen. Også her er det bra å vade over elva. Gravene er vendt mot denne, og er tydelig beregnet på å skulle fange dyr som trakk over. Dyregravene er snautt 2 m lange. De har vært steinsatte, men er nå gjenfylt og gjenrast. Oppe på sætervollen er det noen groper som trolig er gjenfylte dyregraver

Det skal også ligge noen dyregraver oppe i skråningen øst for Sjugurdstjønberg. Det er ikke urimelig at dyretråkket har gått herfra og ned til elva ved Imingsæteren.

Innberetning om undersökelse av steinalderboplassen
Ulebakk II, Sönstevatn, Uvdal s.
Nore pgd. Buskerud,

av

Thor Eikhom.

Boplassen ligger på en tørr, men værhard odde i østenden av Sönstevatn. Langs vestsida er det fin sandstrand. Se registreringsinnberetning s. 6 og fig 8 - 9.

Utgravningene viste at boplassen har ligget på den flate sandstranden. Den delen som ligger nærmest vannet, var helt utvasket. Noen meter lengre inne kom man ned på et intakt kulturlag 20 - 50 cm under overflaten. Det var meget jevnt og praktisk talt vannrett. Sanden som dekket kulturlaget, var rast ned fra sanddynene lengre inne på odden.

Boplassen ligger i en liten krå med sanddyner mot øst og delvis mot nordøst. Det gir litt livd mot østavinden, men vinden fra vest og nord må ha vært lei. Det er umulig å si hvilke endringer sandflukten har gjort etter at boplassen var i bruk. Den indre delen av odden lot imidlertid til å være nokså intakt.

Gravningen ble lagt opp med 0-punktet i nordvestenden, tallaksen N - S og bokstavaksen V - Ö. I alt ble det undersøkt 36 m², og dermed var den sentrale delen av boplassen kommet med.

Boplassen strakte seg ca 8 m østover fra vannet. Der stanset den ved sandhaugene. Mot nord ga terrenget mulighet for en fortsettelse, men kulturlaget viste her sterk uttynning. Ved en prøvegravning 5 - 6 m lengre nord, fant man igjen kulturlaget en snau halv meter under torven, men det var meget tynt, og over et område på 3 m² ble det bare funnet et flintstykke.

Lengre sørover langs stranden var det litt skjörbrent stein enkelte steder, samt noen få flintstykker. Området var utvasket og der fantes intet kulturlag.

Lagdelling: Se profil Pl. III

Kulturlaget var stort sett bare et par cm tykt. Det bestod av litt mørkere sand og jord med noen kullbiter i. 5 -6 cm høyere oppe lå et ganske tynt, mørkere lag. Det kan muligens være et gammelt vegetasjonslag. Området var nesten steinfritt. Det var litt skjörbrent stein, mest på den sentrale delen av boplassen. På den intakte delen av boplassen lå funnene i og like under kulturlaget.

I rute K9, i den forholdsvis lune kråa mellom sanddynene var det en 40 - 50 cm bred og 10 cm dyp grop, fylt med sand med en viss konsentrasjon av mørk jord og kull i bunnen. Det har muligens vært en kokegrop.

Funnene lå spredt over hele boplassen, men med en tydelig konsentrasjon rundt kokegropa, hvor også de fleste pilespissene ble funnet.

Følgende funn kom for dagen:

- a) 10 flekkepiler av flint. De fleste er kraftégg og velførmete, foruten tungen er et stykke av en sidekant retusjert på flere av spissene. På 6 av dem er tungen ene side retusjert fra undersiden. 5 av spissene er hele, 4 mangler oddpartiet, 1 er defekt både ved odd og tange. Lengde 6,1 - 3,1 cm. 4 er funnet i K9, 1 i J8, J11, I 12, 2 er overflatefunn.
- b) 2 flekkeskrapere av flint med utbuet egg. Begge er forholdsvis brede, den ene ganske kort. Lengder 4,3 og 2,6 cm, bredde over eggen 2,2 og 1,9 cm. Begge funnet i H 11.
- c) Flekkekniv av flint med retusjert tangeparti. Lengde 3,4 cm I 12.
- d) 3 retusjerde flekkefragmenter. Det ene er bredt og kraftig med retusj langs en sidekant. Lengde 4,5 cm.

Den andre er avbrutt i begge ender, retusjert langs den ene sidekanten. Kan muligens være en del av en flekkepil. Lengde 2 cm

- e) 6 retusjerte flintstykker. Det ene kan være et eggfragment av en flekkeskraper med rett, litt skråttstilt egg. Bredder over eggen 1,3 cm. Et er antagelig tangen av en flekkepil. Lengde 1,1 cm. De øvrige er av helt tilfeldig form.
- f) 2 hele og en fragmentarisk sylindrisk kjerne av flint. De hele er gode kraftige eksemplarer, fragmentet er avbrutt på tvers. Lengder 5,8, 5,6, og 2,6 cm, st.diam. 2,3, 2,9 og 1,7 cm. 2 er funnet i K 10, 1 i J 12.
- g) 145 hele og fragmentariske flekker av flint. 3 er ryggflekker, derav 2 fragmenter. Den hele er 8 cm lang.
95 vanlige flekker. St.lengde 7,6 cm
47 mikroflekker. St.lengde 3,3 cm
- h) Vel 800 g avslag av flint. Flinten er gjennomgående av god kvalitet.
1 stk bergkrystall.

Innberetning om utgravning av hustuft ved
Sönstevatn, Uvdal s. Nore pgd.
Buskerud,

av

Thor S. Eikhom.

Tufta ligger ved nordbredden omtrent midt på vannet. Den er lagt i østskråningen av en 4 - 5 høy morenehaug, ca 5 m fra vannet, se registreringsinnberetningen s 11 og fig 10.

Tufta målte 5 m x 3,5 m innvendig, lengderetning Ö -V. Den indre delen var skåret ned i bakken, men likevel var det en høydeforskjell på 3/4 m mellom øst- og vestenden. Veggene er slarvet bygd av stein, til dels er det bare en jordvoll. Muren er nå sammenrast, og der er ingen tydelig inngang.

Gravningen omfattet en 6,5 m lang og 2,5 m bred sjakt med lengderetning Ö -V. Den begynte ca 1 m fra vannet og endte omlag midt i tufta. I alt ble det undersøkt ca 16 m².

Under et torvlag av varierende tykkelse fulgte et til dels ganske tynt lag mørk jord med kullbiter og beinrester. Det fortsatte også utenfor tufta, og det ser ut som om avfallet bare er blitt sleggt rett ut. Det mørke laget kunne her være 20 - 30 cm tykt. Laget fortsatte noen meter til begge sider av sjakten. Spredt nedover i kulturlaget lå det avslag av flint, noen få blykuler, samt noen spiker og nagler. I stranden nedenfor ble det funnet en lystergaffel.

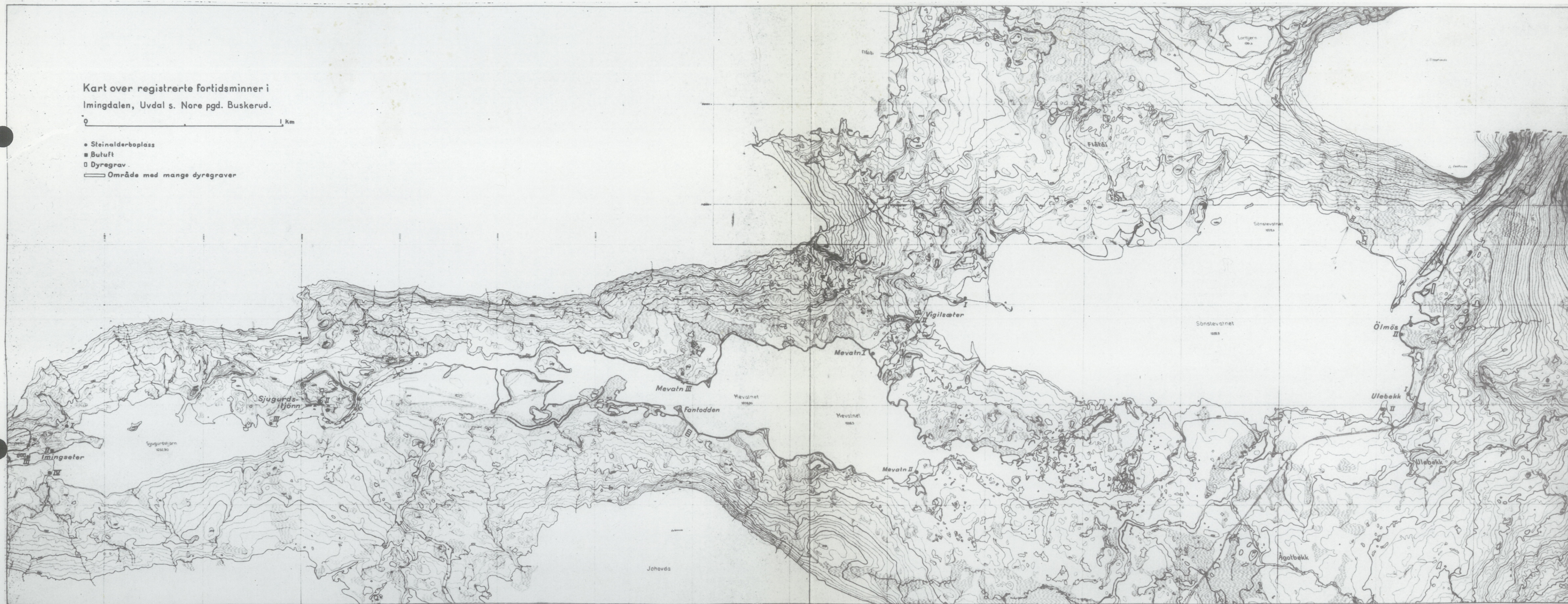
I den utgravde delen av tufta var det ikke spor av oppmurt ildsted. Heller ikke ble det funnet rester av taknever.

- Funn:
- a) Lystergaffel av jern. Den har 6 tinner som er festet til et tverrstykke med nagler. De 2 midterste tinnene er sammenhørende med falen. Denne er bøyd noe fremover i forhold til gaffelen. Endel forrustet. Kordelengde 20,5 cm. Tverrstykkets lengde 14 cm.
 - b) 4 blykuler og 2 uformelige blyklumper. Den ene kulen har nå flat underside. 1 er funnet i tufta, de øvrige utenfor. Kulenes diam. 1,2 cm, 1,3 cm og 1,1 cm
 - c) 10 bösseflinter. Form og størrelse varierer noe, men de fleste er tilnærmet trapesoide. 2 er funnet i tufta resten utenfor. St.sidelengde 2,8 cm.
 - d) 450 g flint. Mange av stykkene har vært ildflinter, men det meste er rester etter tilvirkning av bösseflinter. Stykkene er gjennomgående tykkere og mer klumpete enn boplassflinten.
 - e) 27 spikre, nagler, hesteskosaum og andre mindre jernstykker. Et par av spikrene ser ut til å være fabrikklaget, og på noen sitter rester av blå maling. 6 stykker er funnet i tufta, resten utenfor.

Kart over registrerte fortidsminner i
Imingdalen, Uvdal s. Nore pgd. Buskerud.

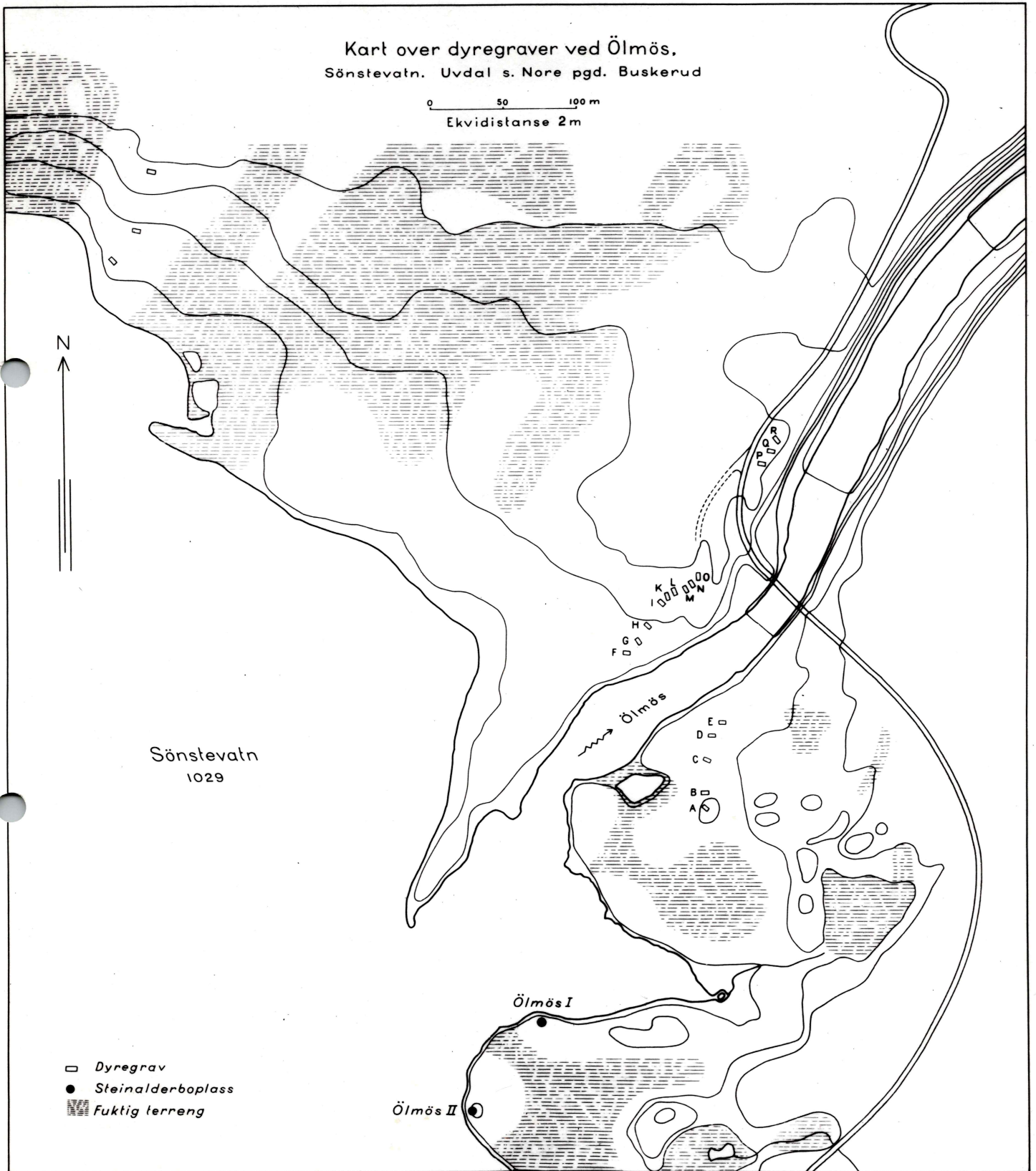
0 1 Km

- Steinialderboplass
- Butuft
- Dyregrav
- ▭ Område med mange dyregraver

Kart over dyregraver ved Ölmös.
Sönstevatn. Uvdal s. Nore pgd. Buskerud

0 50 100 m
Ekvidistanse 2 m

N
↑

Sönstevatn
1029

- Dyregrav
- Steinalderboplass
- ▨ Fuktig terreng

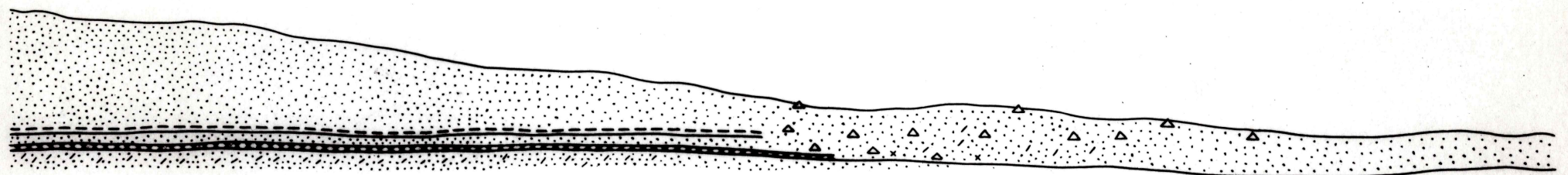
Ölmös I

Ölmös II

K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
W
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H

Steinalderboplassen Ulebekk II,
Sönstevatn. Uvdal s. Nore pgd. Buskerud.

Profil langs 9ms. linjen

L K J I H G F

 Sand

 Mørkere sand med kull

  Skjörbrendt stein

 Sand med spredte kullbiter

 Tynt, mørkere sandlag

Fotografier fra Imingdalen.

- Fig. 1. Utsikt fra Sönstevasshögda. I forgrunnen Sönstevatn med utløpsosen omtrent midt på bildet. På odden helt til venstre boplassen Ulebekk II. I bakgrunnen Mevatn og Sjugurdstjörn.
- Fig. 2. Sjugurdstjörn (til høyre), Mevatn og Sönstevatn fra vest.
- Fig. 3. Vestenden av Mevatn med Millomsetri midt på bildet. Til høyre Sjugurdstjörn og litt av Viksvatn.
- Fig. 4. Steinalderboplassen Mevatn I.
- Fig. 5. Sjugurdstjörn I -II. Den første lokaliteten ligger i skråningen rett ned for pilen, den andre oppe på morenen litt t.v. for bildet.
- Fig. 6. Imingseter IV ligger på den flate morenetangen ved bekken.
- Fig. 7. Dyregravene ved Ölmös, sett fra Geithovda. De oppmerkete gravene sees som hvite firkanter. Av de 5 på bortsida av osen er bare 2 kommet med. Fjellet i bakgrunnen er Gavlen.
- Fig. 8. Steinalderboplassen Ulebekk II. Hovedområdet ligger på det flate partiet nedenfor skråningen.
- Fig. 9. Ulebekk II fra nord.
- Fig. 10. Hustufta ved Sönstevatn ligger i skråningen ned mot vannet.

FIG. NR. 1.
FOTO RAGNAR UTNE

FIG. NR. 2.

FIG. NR. 3.
FOTO RAGNAR UTNE

FIG. NR. 4.
FOTO RAGNAR UTNE

FIG. NR. 5.

FIG. NR. 6.

FIG. NR. 7

FOTO RAGNAR UTINE

FIG. NR. 8
FOTO RAGNAR UTNE

FIG. NR. 9.
FOTO RAGNAR UTNE

FIG. NR. 10.

Innehold

Fotostatnegativer: 3 stk.

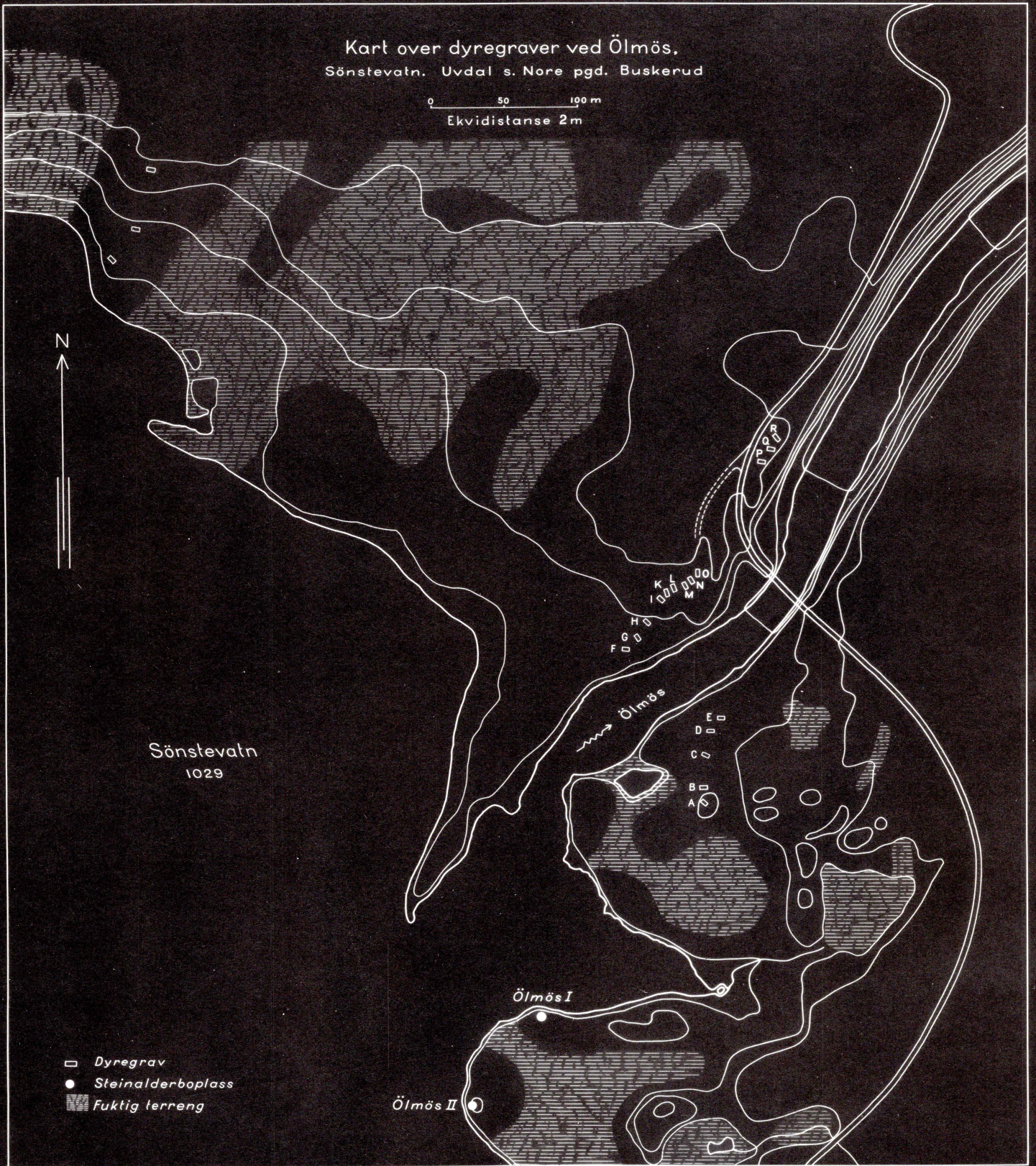
Kart over dyregraver ved ϕ Im ϕ s, Sønstevatn,
Ulvdal s., Nore pgd, Buskenud

Steinalderboplassen Ulebekk II, Sønstevatn
profil.

Kart over registrerte fortidsminner i
Imingdalen, Ulvdal s., Nore pgd, Buskenud

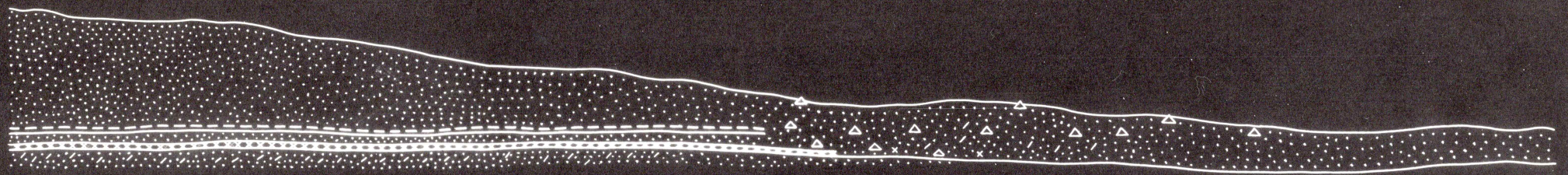
Kart over dyregraver ved Ölmös.
Sönstevatn. Uvdal s. Nore pgd. Buskerud

0 50 100 m
Ekvidistanse 2 m

Steinalderboplassen Ulebekk II,
Sönstevatn. Uvdal s. Nore pgd. Buskerud.

Profil langs 9ms. linjen

L K J I H G F

 Sand

 Mörkere sand med kull

 Skjörbrennt stein

 Sand med spredte kullbiter

 Tynt, mørkere sandlag

Kart over registrerte fortidsminner i
Imingdalen, Uvdal s. Nore pgd. Buskerud.

0 1 km

- Steinalderboplass
- Butuft
- Dyregrav
- ▬ Område med mange dyregraver

